

Міністерство культури та стратегічних комунікацій України
Харківська державна академія культури

Факультет культурології та соціальних комунікацій
Кафедра музейно-туристичної діяльності

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань – 02 Культура і мистецтво,
Спеціальність – 028 Менеджмент соціокультурної діяльності,
Освітньо-професійна програма – Менеджмент культури,
Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Харків, 2024

Розробник: канд. філос. наук, доцент, доцент кафедри культурології та медіакомунікацій Александрова М. В.

Мова навчання — українська

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 15 серпня 2024 р

Завідувач кафедри менеджменту культури
та соціальних технологій Геннадій АФЕНЧЕНКО

Робочу програму затверджено на засіданні ради факультету культурології
та соціальних комунікацій
Протокол № 1 від 26.08.24

Голова ради факультету Наталя КОРЖИК

Зміни в робочій програмі затверджені на засіданні кафедри
Протокол № 10 від 20 листопада 2024 р.

Завідувач кафедри музейно-туристичної діяльності
 Анатолій ЩЕРБАНЬ

Зміни в робочій програмі затверджені на засіданні ради факультету
культурології та соціальних комунікацій
Протокол № 6 від 21.11.24

Голова ради факультету Наталя КОРЖИК

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	02 Культура і мистецтво, Спеціальність: 028 Менеджмент соціокультурної діяльності,	Основна	
		Рік підготовки:	
		2-й	-
Загальна кількість годин – 90	Освітньо-професійні програми: Менеджмент культури;	Семестр	
		1-й	-
		Лекції	
Тижневих годин– 2 аудиторних – 30 самостійної роботи студента – 60	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	20 год.	-
		Практичні, семінарські	
		10 год.	-
		Самостійна робота	
		60 год.	-
		Вид контролю	
		екзамен	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить 30/60 год.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна дозволяє ознайомити студентів з українською культурою як системною цілісністю у взаємозв'язку її традиційних та історичних форм, таких як мова, наука, освіта, література, архітектура, образотворче мистецтво, музика, системи релігійних поглядів, політика, правова і побутова культура, а також розвитком знання в системі культурних цінностей.

У межах реалізації компетентнісного підходу до підготовки фахівців навчальна дисципліна має забезпечити формування вмінь та здатностей, пов'язаних з розумінням сутності вітчизняної культури, її історичних форм, проблем історико-культурних процесів в Україні.

Мета курсу — набуття та систематизація фактичних знань з історії української культури.

Компетентності

Освітньо-професійна програма – **Менеджмент культури**

ЗК17. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК18. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ФК1. Здатність критично усвідомлювати взаємозв'язок між культурними, соціальними та економічними процесами

Програмні результати навчання

Освітньо-професійна програма – **Менеджмент культури**

ПРН 2. Збирати та впорядковувати інформацію.

ПРН 8. Визначати соціокультурний потенціал різних стейкхолдерів культурного життя.

ПРН 12. Формулювати, аргументувати професійні завдання.

Критерії оцінювання результатів навчання:

Оцінювання знань здійснюється за 100 бальною рейтинговою шкалою.

1. Відмінно (90 – 100 балів, А):

- вільне володіння понятійним апаратом,
- вільна орієнтація в матеріалі дисципліни і здатність відповісти на різні питання;
- високий рівень виконання програмних завдань.

2. Добре (74 – 89 балів, С, В):

- добре володіння основними термінами і поняттями,
- досить вільна орієнтація в матеріалі дисципліни і здатність відповісти на основні питання;
- добрий рівень виконання програмних завдань.

3. Задовільно (60 – 73 бали, D, E):

- посередній рівень володіння основними термінами і поняттями,

- недостатньо вільна орієнтація в матеріалі дисципліни і здатність відповісти на окремі питання;
- посередній рівень виконання програмних завдань.

4. Незадовільно з можливістю повторного складання (35 – 59 балів, FX):

- незнання основних термінів та понять,
- незнання основного матеріалу дисципліни і неспроможність відповісти на більшість питань;
- незадовільний рівень виконання окремих програмних завдань.

5. Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни (0 – 34 бали, F):

- незнання основних термінів та понять,
- незнання матеріалу дисципліни і неспроможність відповісти на питання;
- нездатність до виконання більшості програмних завдань.

Основним критерієм успішності вивчення здобувачем освіти навчальної дисципліни є отримання ним не менш як 60 балів зі 100 за сукупністю усіх видів робіт: складання підсумкового екзамену для денної форми здобуття освіти, участь у лекційних та практичних заняттях, виконання завдань для самостійної роботи.

2. НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ

2.1. ТЕМАТИЧНО-ЗМІСТОВНЕ НАПОВНЕННЯ

Тема 1. Українська культура як складова світової культури

Культуроформуючі чинники національної культури: фактори географічного середовища і господарства, соціальна і політична культура, менталітет народу. Проблема історичної періодизації української культури. Особливості етногенезу українського народу. Культурно-історична своєрідність регіонів України.

Тема 2. Витоки української культури

Процеси міграції та міксації на теренах України. Трипільська культура. Індоевропейці на території України. Кимерійці. Грецькі колонії на території України. Скіфська доба на українських теренах. Скіфське мистецтво. Звіриний стиль. Сармати. Германські племена. Велике переселення народів. Гуни. Авари. Походження та розселення слов'ян. Анти.

Тема 3. Міфологічний простір давніх слов'ян

Синкретична культура давніх слов'ян. Зміст і суть міфології язичництва. Світоглядні уявлення давніх слов'ян. Політеїзм, анімізм, антропоморфізм. Пантеон богів. Родинно-побутові стосунки. Уявлення про душу. Сімейна обрядовість. Річний цикл і людське життя. Календарні свята й обряди. Демонологія, надприродні сили, символіка рослинно-тваринного світу. Втілення язичницького культу в художній культурі.

Тема 4. Культура Київської Русі

Виникнення перших державних утворень у Середньому Подніпров'ї. Утворення держави з центром у Києві. Київська Русь за Володимира Великого. Взаємозв'язок давньоруської культури з культурою Візантії та інших народів. Офіційне запровадження християнства в

Київській державі та його значення. Розвиток писемності на Русі. Церковнослов'янська мова, давньоруська література. Розвиток і поширення освіти. Архітектурні пам'ятки Київської Русі. Піднесення Київської держави за Ярослава Мудрого та Володимира Мономаха. Народне світосприйняття, його відображення в пам'ятках народної мудрості: обрядова поезія, прислів'я, заговори, народні пісні, билинний епос. Культура скоморохів. Політична роздробленість Київської Русі. Роль і місце Київської Русі в історії Європи.

Тема 5. Культура на теренах України у XIII – XVII ст.

Галицько-Волинські землі як нащадки культури Київської Русі. Монголо-татарська навала на українських теренах та її наслідки. Процеси формування українського етносу в умовах польсько-литовського поневолення. Умови розвитку національно-культурного і релігійного життя. Братства. Виникнення друкарства. Освіта та наука. Острозький колегіум. Зв'язки із західноєвропейською культурою. Відгуки ренесансу і гуманізму в Україні. Люблінська та Брестська унії, їх наслідки. Усна народна творчість. Полемічна література. Архітектура й образотворче мистецтво.

Тема 6. Козаччина як культурне явище

Витоки та причини виникнення українського козацтва. Формування козацького стану. Запорізька січ як «міфологія» української культури. Історичні особливості її культури. Територія, чисельність, заняття, побут, звичаї. Релігійні вірування запорізьких козаків. Музична культура і театральне мистецтво. Кобзарство. Особливості культури Запорізької Січі.

Погляди на козацьку субкультуру та її «історичну місію»: негативні і позитивні. Визвольна війна 1648 - 1654 рр., поширення демократичних тенденцій в українській культурі. Гетьманщина, як спроба українського державотворення. Історичні втрати козацтва. Сучасні трансформації козацької культури.

Тема 7. Українське бароко – системотворчий чинник української культури XVII – XVIII ст.

Ідеї Відродження та Реформації в розвитку української культури. Поширення ідей гуманізму – освітні та мистецькі процеси. Освітні процеси на українських землях (братські школи, Острозький та Києво-Могилянський колегіум, колегіуми Харківський, Чернігівський та ін.). Українське бароко – системотворчий чинник української культури XVII – XVIII ст. Козацька архітектура як ідеологічна програма козацької верстви. Постать І. Мазепи. Бароковий живопис (іконописні зміни; парсунний, ктиторський, родинно-меморіальні портрети; книжна гравюра). Філософсько-літературні пошуки бароко (Ф. Прокопович, Г. Сковорода). Барокова парадигма як характерний український погляд на світ.

Тема 8. Українське національно-культурне відродження кін. XVIII – поч. XIX ст.

Етапи й особливості українського національно-культурного відродження (кін. XVIII – поч. XX ст.). Існування України як периферії держав-домініонів. Роль фольклору у формуванні національної свідомості наприкінці XVIII – початку XIX ст. Романтизм як одна із суттєвих ознак становлення національної культури.

Класицизм в архітектурі та живописі України XIX ст. Трансформація мистецьких процесів: реалізм, класицизм та еклектика. Постать Т. Шевченка – різні погляди на її місце в історії культури України.

Український театр у контексті національно-культурного відродження XIX ст. – від вертепу до професійного театру. Культурполітичні угруповання доби (Кирило-Мефодіївці, Громадівці і т.д.). «Молода Україна» та її внесок в українську культуру. Українська музична культура в другій половині XIX ст., Микола Лисенко. Образотворче мистецтво. Архітектура і пошуки національного стилю: неоукраїнський стиль, необароко, модерн.

Тема 9. Соціокультурне життя в Україні ХХ ст. (піднесення 20-х та 60-х років)

Особливості культурного розвитку ХХ ст. Художні течії межі століть (модернізм, абстракціонізм, імпресіонізм, кубізм і т.д.)

Нові явища в соціально-економічному розвитку. Розвиток українського національного руху. Специфіка сприйняття в Україні революцій 1905 - 1907 рр. та 1917 р.

Коренізація на українських теренах. Колективізація та її наслідки для селянської верстви. Українське «розстріляне відродження». Головні тенденції художнього розвитку 20-х рр. ХХ ст. Художньо-творчі угруповання, їх роль та трагедія. Літературна дискусія 1925 - 1928 рр., творчість М. Хвильового. Розвиток театрального та музичного мистецтва. Діяльність Л. Курбаса і Г. Хоткевича. Трагедія української культури 30-х рр. Український культурний процес в еміграції.

Становлення українського кінематографа. Постать О. Довженка. Українська художня культура періоду «відлиги». В. Стус як символ епохи. Кризові явища у культурі 70-х – 80-х рр. Дисидентський рух в Україні та його вплив на культурний розвиток.

Тема 10. Особливості сучасного стану української культури

Декларація про державний суверенітет України (16 липня 1991 р.). Акт проголошення незалежності України (24 серпня 1991 р.) – епохальні документи в історії українського народу. Формування національної самосвідомості українців та розвиток духовної культури. Помаранчева революція. Євромайдан.

Українська державність як передумова національно-культурного відродження. Українські культурні традиції та сучасність. Міжнародне становище України. Українська культура під впливом процесів глобалізації. Українська дійсність крізь призму поняття травми.

2.2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усь ого	у тому числі				
1	2	л	с	лаб	інд	с.р.	8	л	с	лаб	інд	с.р.
Тема 1. Українська культура як складова світової культури.	2	2	-	-	-	-						
Тема 2. Витоки української культури.	12	2	-	-	-	10						
Тема 3. Міфологічний простір давніх слов'ян.	13	2	1	-	-	10						
Тема 4. Культура Київської Русі.	8	2	1	-	-	5						
Тема 5. Культура на теренах України у XIII – XVII ст.	7	2	-	-	-	5						
Тема 6. Козаччина як культурне явище.	13	2	1	-	-	10						
Тема 7. Українське бароко - системотворчий чинник української культури XVII – XVIII ст.	13	2	1	-	-	10						
Тема 8. Українське національно-культурне відродження кін. XVIII – поч. XX ст.	4	2	2	-	-	-						

Тема 9. Соціокультурне життя в Україні XX ст. (піднесення 20-х та 60-х рр.).	14	2	2	-	-	10						
Тема 10. Особливості сучасного стану української культури.	4	2	2	-	-	-						
Усього годин	90	20	10	-	-	60						

3. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Семінарське заняття 1. Річний цикл давніх слов'ян (календарні свята).	1
2.	Семінарське заняття 1.2 Художня культура Київської Русі.	1
3.	Семінарське заняття 2. Козацька субкультура та її надбання.	1
4.	Семінарське заняття 2.1 Українське бароко (втілення в мистецтві та світогляді).	1
5.	Семінарське заняття 3. Українське національно-культурне Відродження (кін. XVIII– поч. XX ст.). Етапи й особливості художніх процесів.	2
6.	Семінарське заняття 4. Українське «розстріляне відродження». Головні тенденції розвитку культури 20-х та трагедія 30-х рр. XX ст. Період відлиги в українській культурі.	2
7.	Семінарське заняття 5. Культурполітичні трансформації сучасної України.	2

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.

Семінарське заняття № 1.

Тема: річний цикл давніх слов'ян (календарні свята). 1 година

Мета вивчення: закріпити та поглибити знання про людське життя і його магічне ототожнення в стародавні часи

Література: [1, 3, 5, 6, 14, 20, 21, 29, 33]

Питання:

1. Весняно-літній календарний цикл: сакральні-магічне значення.
2. Зимові календарні свята та їх поєднання з християнськими віруваннями.
3. Демонологічні вірування і пов'язані з ними свята й обряди.
4. Уявлення давніх слов'ян про душу; родинна та поховальна обрядовість.
5. Двовір'я: варіанти поєднання язичницьких та християнських свят.
6. "Велесова книга" - унікальна пам'ятка давньослов'янської культури чи фальсифікація.

Семінарське заняття № 1.2.

Тема: художня культура Київської Русі. 1 година.

Мета вивчення: закріпити та поглибити знання про художню культуру Київської Русі

Література: [1, 5, 6, 14, 15, 17, 20, 21, 29, 34, 37, 38]

Питання:

1. Зміна світоглядних засад за часів Хрещення Русі.

2. Розвиток сакральної архітектури за часів Київської Русі.
3. Софія київська - перлина давньоруського мистецтва.
4. Розвиток сакрального живопису Київської Русі.
5. Розвиток літератури в Київській Русі.
6. Культура скоморохів та розвиток фольклору.

Семінарське заняття № 2.

Тема: козацька субкультура та її надбання. 1 година.

Мета вивчення: ознайомитися з різними точками зору стосовно козацької субкультури

Література: [1, 5, 6, 14, 20, 21, 42]

Питання:

1. Козацька субкультура: теорії походження та існування.
2. Запорізька січ як утілення «втраченого раю»: міф чи реальність?
3. Козацькі «чайки».
4. Постаті отаманів та гетьманів: «батьки» чи «кати»?
5. Б. Хмельницький та І. Мазепа: життя, діяльність та історичні конструкції.
6. Козаки характерники: реальність чи міф?
7. Конституція Пилипа Орлика: чи справжня «конституція»?
8. Сучасне українське козацтво: політичний, творчий, туристичний аспекти.

Семінарське заняття № 2.1.

Тема: українське бароко (втілення в мистецтві та світогляді). 1 година.

Мета вивчення: закріпити та поглибити знання про розвиток культури на українських теренах у XVII – XVIII ст.

Література: [1, 4, 5, 6, 12, 14, 17, 20, 21, 34, 35, 38, 39].

Питання:

1. Розглянути приклади козацької архітектури: концепція демократичності в архітектурі.
2. Зміни в бароковому живописі (іконописні зміни; парсунний, ктиторийський, родинно-меморіальні портрети)
3. Розвиток книжної гравюри.
4. Бароко за сприяння Івана Мазепи.
5. Філософсько-літературне надбання доби бароко в Україні (за матеріалами творчості Г. Сковороди)

Семінарське заняття № 3.

Тема: українське національно-культурне Відродження (кін. XVIII– поч. XX ст.).

Етапи й особливості художніх процесів. 2 години.

Мета вивчення: закріпити та поглибити знання про українську культуру кін. XVIII – поч. XIX ст.

Література: [1, 4, 5, 6, 10, 14, 20, 21]

Питання:

1. Три етапи розвитку українського національно-культурного відродження.
2. Проаналізувати роль фольклору у формуванні національної самосвідомості кін. XVIII – поч. XIX ст. (вплив на літературу та театральний репертуар поч. XIX ст.)
3. Розглянути вплив Романтизму на становлення національної культури: зародження української етнографії; творчість М. В. Гоголя.
4. Розвиток класицизму в архітектурі. Планування та забудова міст.
5. Розглянути принципи і приклади класицизму в живописі.

6. Бунт 14-ти: заснування та діяльність товариства пересувних художніх виставок.
7. Діяльність Т. Г. Шевченка як художника.
8. Творчість І. Ю. Репіна. Історія картини «Запорожці пишуть листа турецькому султану».
9. Проаналізувати розвиток українського театру першої половини XIX ст.
10. Діяльність театру Корифеїв.
11. Розглянути художні течії межі століть: модернізм, абстракціонізм, імпресіонізм, кубізм і т.д.

Семінарське заняття № 4.

Тема: українське «розстріляне відродження». Головні тенденції розвитку культури 20-х та трагедія 30-х рр. XX ст. Період відлиги в українській культурі. 2 години.

Мета вивчення: закріпити та поглибити знання про культурнополітичні події в Україні 20-х, 30-х та 60-х років XX ст.

Література: [1, 4, 5, 6, 10, 13, 14, 20, 21]

Питання:

1. Головні тенденції художнього розвитку 20-х років XX ст.
2. Доля діячів відродження 20-х років XX ст.: «розстріляне відродження».
3. Діяльність та доля М. Хвильового. Літературна дискусія.
4. Творчість Леся Курбаса та діяльність театру Березіль.
5. Трагедія української культури 30-х років: колективізація як культурна травма.
6. Трагедія української культури 30-х років: культурна травма голодомору.
7. Період відлиги в українській культурі. Шістдесятники та дисиденти.
8. Творчість та доля В. Стуса.
9. Кінотворчість О. Довженка та С. Параджанова.

Семінарське заняття № 5.

Тема: культурнополітичні трансформації сучасної України. 2 години.

Мета вивчення: проаналізувати культурнополітичні трансформації сучасної України

Література: [1, 5, 6, 10, 13, 14, 20, 21, 42]

Питання:

1. Проаналізувати особливості сучасного стану української культури: національні проблеми та тиск глобалізаційних процесів.
2. Віхи незалежної України: події 1991 р., 2004 р., 2014-2021 р.р.
3. Заснування, історія та сучасна діяльність української гелсінської групи.
4. Українська культура крізь призму концепції травми.
5. Розвиток сучасного українського кінематографу: проблеми та проблематика.
6. Сучасне українське «примарознавство»: центр Європи знаходиться в Україні; перший президент М. Грушевський; Роксолана; гімн України; прапор України; кава по-віденськи і т. д.

Критеріями оцінки виступу на семінарі є: ступінь використання джерел та наукової літератури, рівень розкриття питання, наявність наукових висновків. У цілому, семінар має бути активним, творчим заняттям, де студенти вчаться формулювати та обґрунтовувати свою думку в діловій дискусії.

4. ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Сучасні дискусії щодо статусу та проблем української культури	-
2.	Тема 2. Культура давніх народів на українських теренах	10
3.	Тема 3. Річний цикл і людське життя (календарні свята)	10
4.	Тема 4. Культура Київської Русі	5
5.	Тема 5. Наслідки монголо-татарської навали на українських теренах. Українська художня культура XIV – першої половини XVII ст.	5
6.	Тема 6. Козаччина як культурне явище	10
7.	Тема 7. Українське бароко (втілення в мистецтві та світогляді)	10
8.	Тема 8. Українське національно-культурне відродження кін. XVIII– поч. XIX ст. Етапи й особливості художніх процесів	-
9.	Тема 9. Соціокультурні явища в Україні XX ст. (піднесення 20-х та 60-х рр.)	10
10.	Тема 10. Культурполітичні трансформації сучасної України	-

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Українська культура як складова світової культури.

Самостійна робота студентів: сучасні дискусії щодо статусу та проблем української культури.

Мета: орієнтуватися в різноманітних поглядах на статус української культури

Завдання:

1. Проаналізувати сучасний стан української культури виходячи з історичної спадщини.
2. Навести своє визначення перспектив розвитку української культури.

Література: [1, 5, 6, 13, 14, 20, 21]

Тема 2. Витоки української культури

Самостійна робота студентів: культура давніх народів на українських теренах.

Мета: ознайомитися з надбанням Трипільської та Скіфської культур.

Завдання:

1. Розглянути Трипільську культуру.
2. Ознайомитися зі Скіфською культурою.

Література: [1, 2, 5, 6, 14, 20, 21]

Тема 3. Міфологічний простір давніх слов'ян

Самостійна робота студентів: річний цикл і людське життя (календарні свята).

Мета: поглибити знання про людське життя і його магічне ототожнення в стародавні часи

Завдання:

1. Розглянути весняно-літній та зимовий календарний цикли, з'ясувати їх сакральне-магічне значення.
2. Ознайомитись з демонологічними віруваннями слов'ян і пов'язаними з ними святами й обрядами.

Література: [1, 3, 5, 6, 14, 20, 21, 29, 33]

Тема 4. Культура Київської Русі**Самостійна робота студентів: Культура Київської Русі.****Мета:** закріпити та поглибити знання про культуру Київської Русі**Завдання:**

1. Розглянути зміну світоглядних засад за часів Хрещення Русі.
2. Проаналізувати розвиток сакральної архітектури за часів Київської Русі та відповісти на запитання: чи відбивала сакральна архітектура політичні принципи країни?
3. Висвітлити розвиток сакрального живопису Київської Русі.
4. Розглянути розвиток літератури в Київській Русі.

Література: [1, 5, 6, 14, 15, 17, 20, 21, 29, 34, 37, 38]

Тема 5. Культура на теренах України у XIII – XVII ст.**Самостійна робота студентів: наслідки монголо-татарської навали на українських теренах. Українська художня культура XIV – першої половини XVII ст.****Мета:** закріпити та поглибити знання про культуру на українських теренах XIII – перш. пол XVII ст.**Завдання:**

1. Розглянути наслідки монголо-татарської навали в галузі культури в різних регіонах Київської Русі
2. Проаналізувати образи художньої культури XIV – перш. пол XVII ст.: що вони відбивали та позначали.

Література: [1, 5, 6, 14, 17, 20, 21, 23, 31, 34, 38]

Тема 6. Козаччина як культурне явище**Самостійна робота студентів: козаччина як культурне явище.****Мета:** співставити різні точки зору стосовно козацької субкультури**Завдання:**

1. Проаналізувати події 1648-1654 рр. Визвольна війна козацтва: історична місія або історичні обставини?
2. Висвітлити діяльність козацтва в аспекті збереження та захисту православної віри (1620 р.). Збереження православ'я: історична місія чи історичні обставини?

Література: [1, 5, 6, 14, 20, 21, 42]

Тема 7. Українське бароко – системотворчий чинник української культури XVII – XVIII ст.**Самостійна робота студентів: українське бароко (втілення в мистецтві та світогляді).****Мета:** закріпити та поглибити знання про розвиток культури на українських теренах у XVII – XVIII ст.**Завдання:**

1. Розглянути приклади козацької архітектури та барокового живопису (іконописні зміни; парсунний, ктиторський, родинно-меморіальні портрети; книжна гравюра)
2. Ознайомитися з філософсько-літературним надбанням доби бароко в Україні (за матеріалами творчості Г. Сковороди)

Література: [1, 4, 5, 6, 12, 14, 17, 20, 21, 34, 35, 38, 39]

Тема 8. Українське національно-культурне відродження кін. XVIII – поч. XIX ст.**Самостійна робота студентів: українське національне Відродження (кін. XVIII– поч. XX ст.). Етапи й особливості художніх процесів.****Мета:** закріпити та поглибити знання про українську культуру кін. XVIII – поч. XIX ст.**Завдання:**

1. Проаналізувати роль фольклору у формуванні національної самосвідомості кін. XVIII – поч. XIX ст.
2. Розглянути вплив Романтизму на становлення національної культури.
3. Розглянути принципи і приклади класицизму в архітектурі та живописі.
4. Проаналізувати розвиток українського театру в контексті національно-культурного відродження кін. XVIII – XIX ст.
5. Проаналізувати діяльність покоління «Молодої України».

Література: [1, 4, 5, 6, 10, 14, 18, 20, 21, 22, 36, 38]

Тема 9. Соціокультурне життя в Україні XX ст. (піднесення 20-х та 60-х років)

Самостійна робота студентів: Соціокультурні явища в Україні XX ст. (піднесення 20-х та 60-х років.).

Мета: проаналізувати історичні та культурні події, що відбулися протягом XX ст.

Завдання:

1. Розглянути художні течії межі століть: модернізм, абстракціонізм, імпресіонізм, кубізм і т.д.
2. Проаналізувати діяльність угруповань 20-х років і їхні ідеологічні протиріччя.
3. Розглянути становлення українського кінематографу та діяльність О. Довженка.
4. Проаналізувати культурне піднесення періоду «відлиги».

Література: [1, 4, 5, 6, 10, 13, 14, 19, 20, 21]

Тема 10. Особливості сучасного стану української культури

Самостійна робота студентів: культурполітичні трансформації сучасної України.

Мета: проаналізувати культурполітичні трансформації сучасної України

Завдання:

1. Проаналізувати особливості сучасного стану української культури: національні проблеми, тиск глобалізаційних процесів.
2. Сформулювати власне розуміння сучасних процесів в українській культурі. Дати оцінку перспектив розвитку української культури.

Література: [1, 5, 6, 10, 13, 14, 20, 21]

5. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Методи навчання

З метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів при вивченні дисципліни передбачаються: проблемні та оглядові лекції, інформаційні та аналітичні семінарські заняття, короткі повідомлення, пошук візуального матеріалу в Інтернеті, візуальне супроводження навчального процесу (відеозаписи).

Форми контролю

Шкала орієнтовного нарахування балів за основні форми навчальної діяльності:

Звіт про виконання самостійної

роботи (реферат, есе тощо)

до 10 балів

доповідь на семінарському занятті

до 10 балів

підсумковий контроль (іспит)

до 40 балів

Державна атестація студентів проводиться відповідно до чинної нормативної бази.

6. ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Витоки української культури. Процеси міграції та міксації на теренах України.
2. Зміст і особливості міфології слов'янського язичництва.

3. Хрещення Київської Русі: зміна світоглядних засад та їх художнього втілення.
4. Мистецтво Київської Русі: архітектура, іконопис, мозаїки, фрески. Фольклорна та письмова традиції Київської Русі.
5. Особливості розвитку культури в Україні XIV – XVI ст. Аспекти бездержавного існування українських земель.
6. Освітні процеси на українських землях (братські школи, Острозький та Києво-Могилянській колегіуми).
7. Козаччина як культурне явище. Запорізька січ як «міфологія» української культури.
8. Бароко в українському мистецтві та філософії XVII – XVIII ст.
9. Українське національно-культурне відродження (кін. XVIII– поч. XX ст.). Етапи й особливості процесу.
10. Класицизм в архітектурі та живописі України другої половини XVIII – XIX ст.
11. Український театр у контексті національно-культурного відродження XIX ст.
12. Головні тенденції художнього розвитку 20-х років XX ст.
13. Трагедія української культури 30-х років XX ст.
14. Українська культура періоду “Відлиги”.
15. Особливості культурних процесів на сучасному етапі розвитку.

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни у Classroom корпоративного освітнього сервісу GSuite for Education.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Бойко О. А. Історія України / О. А. Бойко. — Київ: Академвидав, 2007. — 688 с.
2. Бурдо Н. Б. Трипільська культура. Спогади про золотий вік / Н. Б. Бурдо, М. Ю. Відейко — Київ: Фоліо, 2008. — 416 с.
3. Воропай О. Звичаї нашого народу / О. Воропай. — Київ: Фоліо, 2004. — 512 с.
4. Горський В. С. Історія української філософії / В. Горський — Київ : Наукова думка, 1997. — 285 с.
5. Заблоцька К. В. Українська і зарубіжна культура [Електронний ресурс] / К. В. Заблоцька — Донецьк: Східний видавничий дім, 2001. — 372 с. — Режим доступу: <http://www.ruthenia.info/txt/biletskv/istkul/index.html> вільний.
6. Історія світової та української культури : підручник для вищ. закл. освіти / В. А. Греченко, І. В. Чорний, В. А. Кушнерук, В. А. Режко. — Київ: Літера ЛТД, 2006. — 480 с.
7. Історія української культури: збірник матеріалів і документів / за ред. С. М. Клапчука, В. Ф. Остафійчука. — Київ: Вища школа, 2000. — 607 с.
8. Коцур В. П. Історія України в датах / В. П. Коцур — Київ: Книги XXI, 2007. — 144 с.
9. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів / М. В. Кордон — Київ: ЦУЛ, 2002. — 508 с.
10. Коцур А. П. Діячі науки і культури України: нариси життя та діяльності / А. П. Коцур. — Київ: Книги XXI, 2007. — 464 с.

11. Лекції з історії світової та вітчизняної культури: навч. посібник. Вид. 2-ге, перероб. і доп. / за ред. проф. А. Ярися та проф. В. Мельника — Львів: Світ, 2005. — 568 с.
12. Макаров А. М. Світло українського бароко / А. М. Макаров — Київ: Мистецтво, 1994. — 288 с.
13. Меднікова Г.С. Українська і зарубіжна культура XX століття = Ukrainian and foreign culture of the 20-th century : навч. посібник / Г. С. Меднікова. — Київ: Знання, 2002. — 214 с.
14. Попович М. В. Нариси історії культури України / М. В. Попович. — Київ: АртЕк, 1998. — 727 с.
15. Сидор О. Давня українська ікона / О. Сидор. — Київ: Родовід, 2003. — 336 с.
16. Українське мистецтво у полікультурному просторі : навч. посібник / за ред. О. П. Рудницької — Київ: Ексоб, 2000. — 208 с.
17. Український іконопис XII–XIX ст. з колекції НХМУ / — Київ: Артанія Нова, Галерея, 2005. — 256 с.
18. Український живопис XIX–XX ст. з колекції НХМУ / — Київ: Артанія Нова, Галерея, 2006. — 304 с.
19. Шейко В. М. Культура України в глобалізаційному вимірі (історико-методологічні аспекти) : Монографія / В. М. Шейко ; Національна акад. мистецтв України, ін-т культурології. — Київ, 2011. — 624с.
20. Шейко В. М. Історія української культури: Монографія / В.М. Шейко. — Харків: ХДАК, 2001. — 400 с.
21. Шейко В. М. Історія української художньої культури: підруч. / В. М. Шейко, Л. Г. Тишевська — Харків: ХДАК, 2003. — 180 с.

Додаткова

22. Забужко О. С. Філософія української ідеї та європейський контекст: Франківський період / О. С. Забужко — Київ: Основа, 1993. — 125 с.
23. Ісаєвич Я. Д. Першодрукар Іван Федоров і виникнення друкарства на Україні / Я. Д. Ісаєвич. — 2-е вид., перероб. і доп. — Львів: Вищ. шк. Вид-во при Львів. ун-ті, 1983. — 155 с.
24. Історія української культури: Побут. Письменство. Мистецтво. Театр. Музика / за заг. ред. І. Крип'якевича; гол. ред. С. Головка. — Київ: Либідь, 1994.— 650с.
25. Культура і побут населення України: навч. посіб. / В. Л. Наулко, Л. Ф. Артюх, В. Ф. Горленко та ін. — 2-е вид., доп. та перероб. — Київ: Либідь, 1993. — 285с.
26. Лобачевський Б. Б. Українське мистецтво другої половини XIX – початку XX ст. / Б. Б. Лобачевський, П. І. Говдя. — Київ: Мистецтво, 1989. — 206 с.
27. Маланюк Є. Ф. Нариси з історії нашої культури / Є.Ф. Маланюк. — Київ: Обереги, 1992, — 80 с.
28. Микитась В. Давньоукраїнські студенти і професори / В. Микитась. Київ: Абрис, 1994. — 288с.
29. Моця О. Київська Русь: від язичництва до християнства: навч. посіб. / О. Моця, В. Ричка. — Київ: Глобус, 1996. — 219 с.
30. Нічик В. М. Петро Могила в духовній історії України / В. М. Нічик. — Київ: Укр. центр духовн. культури, 1997. — 321 с.
31. Овсійчук В. А. Українське мистецтво другої половини XVI — першої половини XVII ст.: Гуманістичні та визвольні ідеї / В. А. Овсійчук. — Київ: Наук. думка, 1985. — 183с.
32. Огієнко І. Українська культура: Коротка історія культурного життя українського народу / І. Огієнко. — Київ: Довіра, 1992. — 141 с.
33. Плачинда С. Міфи і легенди Давньої України. — Київ: ФОП Стебеляк О. М. 2017. — 304 с.
34. Степовик Д. В. Історія української ікони X–XX століть / Д. В. Степовик. — Київ: Либідь, 1996. — 438с.

35. Степовик Д. В. Леонтій Тарасевич і українське мистецтво бароко / Д. В. Степовик; АН УРСР; Ін-т мистецтвозн. фольклору та етнографії ім. М. Т.Рильського. — Київ: Наук, думка, 1986. — 235с.
36. Степовик Д. В. Українське мистецтво першої половини XIX століття / Д. В. Степовик. — Київ: Мистецтво, 1982. — 191 с.
37. Толочко О. П. Київська Русь / О. П. Толочко, П. П. Толочко; НАН України. Ін-т археології; Ін-т історії України. — Київ: Альтернатива, 1998. — 352с.
38. Українська графіка XI –початку XX ст. Альбом / упорядник А. В'юник. — Київ; Мистецтво, 1994. — 327 с.
39. Ушкалов Л. В. Світ українського бароко / Л. В. Ушкалов — Харків: Основа, 1994. — 372 с.
40. Хижняк З. І. Історія Києво-Могилянської академії/ З. І. Хижняк, В. К. Маньківський. — Київ: КМ Академія, 2003. —181с.
41. Шейко В. М. Культура. Цивілізація. Глобалізація (кінець XIX – початок XXI ст.). У 2т.: Монографія / В. М. Шейко. — Харків: Основа, 2001. – Т.І. — 518с.; – Т.2.— 400с.
42. Шейко В. М. Історія культури слобідської України: навч. посібник / В. М. Шейко, Л. Г. Тишевська. — Харків : ХДАК, 2012. — 224 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ INTERNET

1. <http://lib-hdak.in.ua> – сайт бібліотеки Харківської державної академії культури.
2. <http://korolenko.kharkov.com> – сайт бібліотеки Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка.
3. <http://www.nbuv.gov.ua> – сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.
4. www.gumer.info – електронна бібліотека з гуманітарних наук.
5. <http://freelib.in.ua> – безкоштовна електронна бібліотека.
6. <http://mediatopos.org> – Центр медіа комунікацій і візуальних досліджень ХНЦ ім. В. Н. Каразіна.
7. <http://www.telekritika.ua> – провідний науково-популярний сайт про актуальний стан українських і світових медіа.
8. <http://history.franko.lviv.ua>– довідковий сайт.
9. <http://ukrknyga.at.ua>– безкоштовна бібліотека української літератури
10. <http://www.history.org.ua> – сайт інститута історії України НАН України
11. <http://www.pamjatky.org.ua>–український пам'яткоохоронний ресурс
12. <http://www.etnolog.org.ua>– сайт інститута мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України
13. <http://litopys.kiev.ua/>– сайт, на якому зібрані першоджерела а також наукова література в галузі української культури та історії.